

М. І. Павлюк

Карпатська нафтогазоносна провінція

КАРПАТСЬКА НАФТОГАЗОНОСНА ПРОВІНЦІЯ К. н. п. знаходиться на тер. Львів., Івано-Фр., Чернів. і Закарп. областей та є найстарішим нафтогазовидобув. регіоном України. Вона приурочена до Карпат. дуги з її складовими частинами: *Передкарпатським прогином*, Складчастими Карпатами та [Закарпатським прогином](#). Поділяють на *Передкарпатську нафтогазоносну область*, Складчастих Карпат нафтогазоносну область і [Закарпатську газоносну область](#), які генетично зв'язані зі згаданими тектоніч. елементами Карпат. У межах К. н. п. відкрито 113 нафт., газових, нафтогаз., газоконденсат. і нафтогазоконденсат. родовищ. Майже всі з них (106) розташ. на тер. Передкарп. нафтогазонос. області. Переважна більшість нафт., нафтогаз. і нафтогазоконденсат. родовищ приурочена до крейд. та палеоген. флішу Внутр. зони Передкарп. прогину. Газові поклади зосереджені переважно у молас. відкладах баденію та сармату Зовн. зони Передкарп. прогину. Поклади вуглеводнів виявлені також у платформ. відкладах юрського і крейд. віків, що складають основу Передкарп. прогину ([Коханівське нафтове родовище](#) – юрський поклад; *Лопушнянське нафтове родовище* – поклади в юрських, крейд. і палеоген. відкладах; [Більче-Волицьке газове родовище](#), *Угерське газове родовище*, *Південноугерське газове родовище* і *Мединецьке газове родовище* – поклади в крейд. породах; *Рудківське газове родовище* – верхньоюр. поклад). У Зовн. зоні Передкарп. прогину переважають газові родовища, у Внутр. – нафтові. Осн. продуктив. товщами є теригенні утворення крейди, палеогену та неогену. Зовн. зону Передкарп. прогину умовно поділяють на Крукенец. (найбільш занурена), Косівсько-Угер. й Івано-Фр. підзони. Межами між ними є Городоцент, Калус., Краковец. і Стрий. повздовжні регіон. розломи. Тер. Зовн. зони, що тривалий час після крейд. періоду була суходолом, інтенсивно розмивалася. Тому неоген. відклади, представлені тут отнан., баден. і сармат. ярусами, залягають на різновік. донеоген. породах від рифей. до крейд. включно. Пром. газові поклади Зовн. зони приурочені до мезозой. ерозійно-тектоніч. виступів, які перекриті міоцен. покришкою (50,5 % від початк. запасів газу Зовн. зони), а також до міоцен. відкладів (49,4 %). Масивні поклади газу, що трапляються в породах юри або крейди, розташ. в отнан. і нижньобаден. пісковиках. Неоген. відклади газоносні на всій тер. Зовн. зони, але і в них

понад 93 % початк. розвіданих запасів газу зосереджено у пн.-зх. частині. Серед виявлених у мезозої найбільшими є Більче-Волиць., Рудків., Угер. газові родовища, [Залужанське газове родовище](#), *Опарське газове родовище*, *Пинянське газове родовище* і *Хідновицьке газове родовище*. Колекторами нафти в юрських відкладах Зовн. зони є тріщинуваті й кавернозні вапняки. Внутр. зона Передкарп. прогину складається з верхньокрейд., палеоген. і нижньоміоцен. утворень, причому осн. її об'єм займають палеоген. відклади. Вони мають винятково складну будову й утворюють покривну структуру (Борислав.-Покут. покрив). Її складки у переваж. більшості – це лінійні антикліналі, що насунуті одна на одну у пн.-сх. напрямку та групуються у два-три яруси. Покрив у цілому ускладнюється системою попереч. розрив. порушень. У межах Внутр. зони Передкарп. прогину виявлено та розвідано 33 родовища нафти та газу. Осн. продуктив. товщею є палеоген. відклади. За кількістю видобув. запасів [Бориславське нафтогазоконденсатне родовище](#), [Долинське нафтове родовище](#) і [Битків-Бабченське нафтогазоконденсатне родовище](#) відносять до крупних, решту – до дрібних. Більшість виявлених покладів вуглеводнів, що пов'язані з ліній. складками, відносять до склепін. типу. Зонал. розподіл колекторів зумовив наявність літологічно обмежених покладів нафти та газу. Колекторами нафти та газу слугують дрібно- і середньозернисті кварц. пісковики, що відзначаються низькими ємнісно-фільтрац. властивостями. У Складчастих Карпатах з Пн. Сх. на Пд. Зх. виділяють Скибову, Кроснен., Чорногор., Дуклян., Поркулець., Рахів., Магур., Мармарос. і Пієнін. зони, Мармарос. масив і зону Підгаля. Всі вони, за винятком Кроснен. та Підгаля, – покриви, найхарактернішою структур. особливістю яких тут є наявність паралел. дуже вузьких, але протяж. лусок монокліналей, відділених одна від одної насувами другого порядку. У Складчастих Карпатах – усього 2 нафт. родовища. Вони приурочені до пісковиків стрий. і ямнен. світ. Закарп. неоген. прогин обмежений на Пн. Сх. Закарп., а на Пд. Зх. – Припанон. глибин. розломами. Донеоген. основа прогину має блоково-складчасту структуру та складена осад. вулканоген. утвореннями палеогену, крейди, юри, тріасу і, ймовірно, метаморфізов. породами палеозою. Більш ніж трикілометр. комплекс неоген. молас дислоков. у прогині в пологі складки, ускладнені в центр. частині соляними діпірами. У неоген. структурно-тектоніч. поверсі прогину виявлено *Русько-Комарівське газове родовище*, *Станівське газове родовище*, [Королівське газове родовище](#), *Солотвинське газове родовище* та Дібров. газове родовище. К. н. п. формувалася в геодинаміч. режимі, в якому процеси підсуву хоча і відбувалися, але відрізнялися від класич. субдукції. Ранньоальпій. (деструктив.) етап завершився заг. стоншенням, місцями навіть повним розривом континентал. кори й утворенням склад. структури з чергуванням континентал. блоків та океаніч. і субконтинентал. трогів. На наступ. (конструктив.) етапі вже переважали зусилля стиску, і до початку пізньої крейди всі епсиматичні трогои замкнулися, залишивши докази свого існування у вигляді фрагментів магматич. комплексів відповід. генези. Така геодинам. еволюція в Карпат. регіоні зумовила як його тектонічну зональність, так і закономірності розміщення родовищ нафти та газу, зокрема й за фазовим складом

вуглеводнів.

Рекомендована література

1. Доленко Г. Н., Бойчевская Л. Т., Бойчук М. В. и др. Нефтегазоносные провинции Украины. К., 1985;
2. Атлас родовищ нафти і газу України. Західний нафтогазоносний регіон. Т. 4. Л., 1998;
3. Колодій В. В., Бойко Г. Ю., Бойчевська Л. Т. та ін. Карпатська нафтогазоносна провінція. Л.; К., 2004;
4. Павлюк М., Галабуда М., Різун Б., Савчак О., Медведєв А. Геодинамічні умови формування нафтогазоносних провінцій України // Геологія і геохімія горючих копалин. 2008. № 3(144).

Бібліографічний опис:

Карпатська нафтогазоносна провінція / М. І. Павлюк// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2012. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-9955>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).